Республика Татарстан
Исполнительного комитета
Янурусовское сельское
поселение Сармановского
муниципального района

Татарстан Республикасы
Сарман муниципаль
районы Янурыс авыл
жирлеге башкарма
комитеты

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

19.09.2025

КАРАР

№19

Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы Янурыс авыл җирлегенең коммуналь инфраструктураны комплекслы үстерү программасын раслау турында

«Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештырунның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 17 статьясындагы 1 өлешенең 6.1 пункты, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 14.06.2013 ел, № 502 карары (28.11.2023 редакциясе) нигезендә Башкарма комитет Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы Янурыс авыл җирлеге, карар бирә:

1. Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы Янурыс авыл җирлегенең коммуналь инфраструктураны комплекслы үстерү программаларын кушымта нигезендә расларга.

2. Әлеге карарны Татарстан Республикасының рәсми хокукый мәгълүмат порталында халыкка җиткерергә (PRAVO.TATARSTAN.RU) һәм Сарман муниципаль районының рәсми сайтында.

3. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны үземдә калдырам.

Янурыс авыл җирлеге
башкарма комитет җитәкчесе А.А.Мөхәмәдиева

Янурыс авыл җирлегенең коммуналь инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы
РТ Сарман муниципаль районы
2025-2035 ЕЛЛАРГА

с. Янурусово

2025

Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы Янурыс авыл җирлеге башкарма комитеты карары белән расланды
от «19» сентября 2025 г. №19

ПРОГРАММА ПАСПОРТЫ

Программа исеме	Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районының Янурыс авыл җирлегенең коммуналь инфраструктурасын 2035 елга кадәр комплекслы үстерү программасы
Программаны эшләү өчен нигез	Янурыс авыл җирлеге башкарма комитеты җитәкчесенең Янурыс авыл җирлеге халкын коммуналь челтәрләрнең сыйфатлы хезмәт күрсәтүләре һәм норматив сыйфатлы эчәр су белән тәэмин итү, шул нигездә халыкның сәламәтлеген һәм сәламәтлеген яхшырту мәсьәләләрен хәл итү турында карары социаль-икътисадый вәзгыятьне.
Төп эшләүчеләр программалар	Исполнительный комитет янурусовского сельского поселения
Программаның заказчысы	Янурыс авыл җирлеге башкарма комитеты
Төп башкаручылар программа чаралары	Янурыс авыл җирлеге башкарма комитеты, районның коммуналь комплексы оешмалары, башка оешмалар
Программаның максатлары	Авыл җирлеге халкын коммуналь челтәрләрнең сыйфатлы хезмәт күрсәтүләре һәм норматив сыйфатлы эчәр су белән җитәрлек күләмдә тәэмин итү; шул нигездә халыкның сәламәтлеге торышын яхшырту; социаль яктан савыктыру- Янурыс авыл җирлеге территориясендә экологик хәл.
Программаның бурычлары	- әлеге программа максатларына ирешү өчен финанс, матди-техник ресурсларны, җитештерү потенциалын берләштерү; - үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү объектларында су сыйфаты күрсәткечләренең санитария нормалары таләпләренә туры килүен тәэмин итү өчен гомуми төзелеш эшләре үткәрү; - ташландык суларны агызу объектларында гомуми төзелеш эшләрен башкару; - суны экономияле тотуга юнәлдерелгән чаралар үткәрү; - автоном су чыганакларында су әзерләү һәм зарарсызландыру технологияләрен кертү эшен дәвам итү - торак пунктларында
	- торак пунктларда төче су ятмаларын барлау һәм скважиналарны төзекләндерү - суүткәргеч челтәрләрен һәм су белән тәэмин итү системаларын реконструкцияләү.
Программаны гамәлгә ашыру сроклары һәм этаплары	2025– 2035 г.г.
Финанслауга ихтыяҗ күләмнәре программалар	Эшләнгән программа нигезендә
Контрольне оештыру программаны үтәү	Эшләнгән программа нигезендә

Программаны гамәлгә ашыруның көтелә торган ахыргы нәтиҗәләре һәм социаль-икътисадый күрсәткечләре нәтиҗәлелек	Җирлекнең коммуналь инфраструктурасын модернизацияләү һәм яңарту, эксплуатация чыгымнарын киметү; кеше тормышына яный торган авария хәлләре килеп чыгу сәбәпләрен бетерү, әйләнә-тирә мохитнең экологик торышын яхшырту. Су белән тәэмин итүне һәм ташландык суларны агызуны үстерү: - су белән тәэмин итүнең ышанычлылыгын арттыру: экологик иминлекне арттыру; - эчә торган суның сыйфаты параметрларының билгеләнгән нормативларга туры килүе; -су югалту дәрәҗәсен 5 кә кадәр киметү%; - бер продукциягә эксплуатация чыгымнарын киметү. Көнкүреш калдыкларын утильләштерү: - җирлек территориясендә санитария хәлен яхшырту; экологик торышны яхшырту; - көнкүреш һәм сәнәгать калдыкларын оештыруны, утильләштерүне һәм эшкәртүне тәэмин итү. Газ белән тәэмин итүне үстерү: - кулланучыларны газ белән тәэмин итү. Электр белән тәэмин итүне үстерү: - кулланучыларны электр белән тәэмин итү хезмәте белән тәэмин итү.

Әлеге программада кулланыла торган төп төшенчәләр

Әлеге программада түбәндәге төп төшенчәләр кулланыла:

1)**коммуналь комплекс оештыру** - барлык оештыру-хокукый рәвешләренә карамастан, җылылык, су белән тәэмин итүне, ташландык суларны агызуны һәм чистартуны тәэмин итү максатларында товарлар җитештерү (хезмәтләр күрсәтү) өчен файдаланыла торган (файдаланыла торган) инженерлык инфраструктурасын эксплуатацияләүне гамәлгә ашыручы һәм (яисә) каты көнкүреш калдыкларын утильләштерү (күмү) өчен файдаланыла торган объектларны эксплуатацияләүне гамәлгә ашыручы юридик зат;

2) **инженерлык инфраструктурасы** - муниципаль берәмлекләр территорияләре чикләрендә урнашкан (тулысынча яисә өлешчә) һәм шушы муниципаль берәмлекләрнең кулланучылар ихтыяҗлары өчен билгеләнгән Җылылык, су белән тәэмин итү, ташландык суларны агызу һәм чистарту өлкәсендә файдаланыла торган җитештерү һәм мөлкәт объектлары, шул исәптән торба үткәргечләр, электр тапшыру линияләре һәм башка объектлар җыелмасы;

3) **каты көнкүреш калдыкларын утильләштерү (күмү) өчен файдаланыла торган объектлар,** - каты көнкүреш калдыкларын утильләштерү (күмү) өчен турыдан-туры файдаланыла торган объектлар;

4) **коммуналь комплексны оештыруның җитештерү программасы** - күрсәтелгән оешманың җылылык, су белән тәэмин итү, ташландык суларны агызу һәм чистарту, каты көнкүреш калдыкларын утильләштерү (күмү) өлкәсендә аның тарафыннан товарлар җитештерүне (хезмәтләр күрсәтүне) тәэмин итү буенча эшчәнлек программасы, аңа әлеге оешма тарафыннан эксплуатацияләнә торган инженерлык инфраструктурасын һәм (яисә) каты көнкүреш калдыкларын утильләштерү (күмү) өчен файдаланыла торган объектларны реконструкцияләү чаралары керә (алга таба шулай ук-җитештерү программасы);

5) **муниципаль берәмлекнең коммуналь инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы** - коммуналь инфраструктураны һәм каты көнкүреш калдыкларын утильләштерү (күмү) өчен файдаланыла торган объектларны төзү һәм модернизацияләү программасы, ул әлеге системаларны һәм объектларны торак һәм сәнәгать төзелеше ихтыяҗлары нигезендә үстерүне, кулланучылар өчен җитештерелә торган товарларның (күрсәтелә торган хезмәтләрнең) сыйфатын яхшыртуны, муниципаль берәмлек территориясендә экологик хәлне яхшыртуны тәэмин итә (алга таба-инженерлык инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы);

6) **коммуналь комплексны оештыруның инвестиция программасы** коммуналь инфраструктураны үстерү буенча - коммуналь инфраструктура системаларын комплекслы үстерү программасын гамәлгә ашыру максатларында коммуналь инфраструктура һәм көнкүреш калдыкларын утильләштерү (күмү) өчен файдаланыла торган объектлар төзүне һәм (яисә) модернизацияләүне финанслау программасы (алга таба шулай ук-инвестиция программасы);

7) **коммуналь комплекс оешмалары товарларына һәм хезмәт күрсәтүләренә Тарифлар** - коммуналь комплекс оешмалары җитештерә торган товарлар (күрсәтелә торган хезмәтләр) өчен коммуналь комплекс оешмалары белән исәп-хисаплар башкарыла торган һәм кулланучылар өчен бәягә (тарифка) кертелә торган бәя ставкалары, коммуналь комплекс оешмалары товарларына һәм хезмәт күрсәтүләренә тарифларга өстәмәләрне исәпкә алмыйча;

8) **кулланучылар өчен бәяләр (тарифлар)** - кулланучылар өчен бәяләргә (тарифларга) өстәмәләрне исәпкә алмыйча, су белән тәэмин итүне, ташландык суларны агызуны һәм чистартуны, каты көнкүреш калдыкларын утильләштерүне (күмүне) тәэмин итү максатларында товарлар җитештерүне (хезмәтләр күрсәтүне) тәэмин итүче коммуналь комплекс оешмалары товарларына һәм хезмәт күрсәтүләренә тарифларны үз эченә ала торган бәя ставкалары;

9) **коммуналь инфраструктурага тоташтыруга тариф** яңа төзелә торган (реконструкцияләнә торган) күчемсез мөлкәт объектларын (биналар, төзелешләр, корылмалар, башка объектлар) - күрсәтелгән күчемсез мөлкәт объектларын инженер-техник тәэмин итү челтәрләренә тоташтырган өчен түләүне формалаштыра торган бәя ставкасы (алга таба-коммуналь инфраструктура системасына тоташтыру тарифы);

10) **коммуналь комплексны оештыруның коммуналь инфраструктурага тоташтыруга тарифы** - коммуналь комплексны оештыру өчен билгеләнә торган һәм оешманың инвестиция программасын финанслау өчен кулланыла торган бәя ставкасы коммуналь комплекс (алга таба шулай ук - коммуналь комплексны оештыруның тоташтыруга тарифы);

11) **инженер-техник тәэмин итү челтәрләренә тоташтырган өчен түләү** - бина, корылма,

корылма, башка объект төзүче затлар кертә торган түләү, шулай ук бинаны, төзелешне, корылманы, башка объектны реконструкцияләүче затлар кертә торган түләү, әгәр әлеге реконструкция реконструкцияләнә торган бинаның, төзелешнең, корылманың, башка объектның кулланыла торган йөкләнешен арттыруга китерсә (алга таба шулай ук - тоташтыру өчен түләү);

12) **кулланучылар өчен бәягә (тарифка) өстәмә** - кулланучыларның коммуналь комплекс оешмалары белән исәп - хисап ясаганда исәпкә алына торган бәя ставкасы коммуналь комплекс оешмаларының инвестиция программаларын финанслау максатларында билгеләнә һәм аның гомуми күләме коммуналь инфраструктураны үстерү буенча инвестиция программаларын гамәлгә ашыручы коммуналь комплекс оешмалары товарларына һәм хезмәт күрсәтүләренә тарифларга өстәмәләр суммасына туры килә (алга таба шулай ук-кулланучылар өчен бәягә (тарифка) өстәмә);

13) **коммуналь комплекс оештыру товарларына һәм хезмәт күрсәтүләренә тарифларга өстәмә** - кулланучылар өчен бәягә (тарифка) өстәмә нигезендә коммуналь комплекс оештыру өчен билгеләнә торган бәя ставкасы ул җитештерә торган товарлар (күрсәтелә торган хезмәтләр) өчен күрсәтелгән оешма белән исәп-хисап ясаганда исәпкә алына һәм коммуналь комплекс оештыруның инвестиция программасын финанслау өчен кулланыла;

14) **тарифлар һәм өстәмәләр** - коммуналь комплекс оешмалары товарларына һәм хезмәт күрсәтүләренә Тарифлар, инженерлык инфраструктурасына тоташтыруга тарифлар, коммуналь комплекс оешмаларының тоташтыруга тарифлары, шулай ук Коммуналь комплекс оешмалары товарларына һәм хезмәт күрсәтүләренә тарифларга өстәмәләр һәм кулланучылар өчен бәяләргә (тарифларга) «тарифларны җайга салу нигезләре турында» Федераль закон нигезендә җайга салынырга тиешле өстәмәләр 2004 елның 30 декабрендәге 210-ФЗ номерлы (2005 елның 26 декабрендәге 184-ФЗ номерлы Федераль закон редакциясендә) һәм Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан раслана торган кагыйдәләр белән;

15) **коммуналь комплексны оештыруның җитештерү программасы һәм инвестиция программасы үтәлешенә мониторинг** - коммуналь комплексны оештыруның җитештерү программасының һәм инвестиция программасының үтәлеше турында мәгълүматны, шулай ук каты көнкүреш калдыкларын утильләштерү (күмү) өчен файдаланыла торган коммуналь инфраструктураның һәм объектларның торышы һәм үсеше турында мәгълүматны вакытлыча җыю һәм анализлау;

16) **коммуналь комплекс оешмалары товарларыннан һәм хезмәт күрсәтүләреннән файдаланучылар өчен файдалану мөмкинлеге** - кулланучылар өчен бәяләрне (тарифларны) һәм кулланучылар өчен бәяләргә (тарифларга) өстәмәләрне исәпкә алып, коммуналь комплекс оешмаларының тиешле товарларын һәм хезмәт күрсәтүләрен кулланучылар тарафыннан сатып алу һәм түләү мөмкинлеге;

17) **коммуналь комплекс оешмалары товарларын һәм хезмәт күрсәтүләрен кулланучылар** җылылык, су белән тәэмин итү, ташландык суларны агызу, каты көнкүреш калдыкларын утильләштерү (күмү) өлкәсендә-килешү буенча электр һәм җылылык энергиясен, су, үз хуҗалык - көнкүреш һәм (яисә) җитештерү ихтыяҗлары өчен каты көнкүреш калдыкларын агызу һәм утильләштерү (күмү) буенча хезмәт күрсәтүләр сатып алучы затлар (алга таба-кулланучылар). Торак секторында җылылык, су белән тәэмин итү, су агызу, каты көнкүреш калдыкларын утильләштерү (күмү) өлкәсендә күрсәтелгән оешмаларның товарларын һәм хезмәт күрсәтүләрен кулланучылар булып:

а) күпфатирлы йортларда-әлеге күпфатирлы йорттагы урыннардан файдаланучы затларга коммуналь хезмәтләр күрсәтү өчен югарыда күрсәтелгән товарларны һәм хезмәт күрсәтүләрне сатып алучы торак милекчеләре ширкәтләре, идарәче оешмалар яисә күпфатирлы йортка урыннар милекчеләре турыдан-туры идарә иткән очракта күпфатирлы йорттагы урыннар милекчеләре;

б) торак йортта-әлеге йортның милекчесе яисә коммуналь хезмәтләр күрсәтүче ул вәкаләт биргән зат;

18) **коммуналь комплексны оештыруның финанс ихтыяҗлары** - коммуналь комплекс оешмасының җитештерү программасын һәм (яисә) оешманың инвестиция программасын үтәү өчен кирәкле тарифлар һәм өстәмәләр буенча товарлар реализацияләүдән (хезмәтләр күрсәтүдән) акчалар күләменең исәп-хисап күрсәткечләре коммуналь инфраструктураны үстерү буенча коммуналь комплекс.

Муниципаль берәмлеккә кыскача характеристика

Янурыс авыл җирлеге «Сарман муниципаль районы «муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 39-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә төзелгән.

Янурыс авыл җирлеге составына әлеге канун нигезендә Янурыс авылы (административ үзәк, ул район үзәгеннән 8 км ераклыкта урнашкан Сарман авылы), Каташ-Каран авылы, Иске Әхмәт авылы керә. Җирлек Татарстан Республикасының көнчыгышында, Сарман муниципаль районының үзәк өлешендә урнашкан. Янурыс авыл җирлеге төньякта Азалак авыл җирлеге, төньяк-көнбатышта Ләке авыл җирлеге, көнбатышта һәм көньяк - көнбатышта Петровка Завод авыл җирлеге, көньякта Сарман авыл җирлеге белән чиктәш. Көнчыгышта Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районының Кәүҗияк авыл җирлеге белән.

Янурыс авыл җирлегенең гомуми мәйданы 5279,7 га тәшкил итә, шул исәптән торак пунктларның мәйданы 216,48 га, шулардан: Янурыс авылы – 94,62 га, Каташ-Каран авылы – 106,7 га, Иске Әхмәт авылы – 15,17 га.

Янурыс авыл җирлегенең җирләре уңдырышлы. Климаты уртача дымлы. Умартачылык, терлекчелек һәм үсемлекчелек өчен шартлар бар.

Җирлек территориясендә «Татнефть» ААҖ Ромащкино нефть ятмасы территориясендә һәм «Дружбанефть» ЯАҖ Нөркәй нефть ятмасы территориясендә һәм «Татнефтеотдача» ААҖ елга нефть ятмасы территориясендә нефть чыгаралар.

Җирлектә массакүләм ял итү (Сабантуй үткәрү өчен) зоналары бар. Янурыс авыл җирлегенең башка районнар белән транспорт элемтәсе

Татарстан Республикасы һәм Россия регионнары тарафыннан хәзерге вакытта региональ һәм җирле автомобиль юллары аша гамәлгә ашырыла. Янурыс авыл җирлегенең төп транспорт күчәре булып төбәкнең «Чаллы—Сарман» районара юлы тора.

Инженерлык инфраструктурасының торышы

Су белән тәэмин итү

Янурыс авыл җирлеген хуҗалык-эчә торган су белән тәэмин итүнең төп чыганагы булып җир асты сулары тора. Халык суны артезиан скважиналарыннан да, чишмәләрдән дә файдалана. Халыкка хезмәт күрсәтә торган су белән тәэмин итүнең гамәлдәге барлык системалары мөстәкыйль (һәр торак пункт өчен эшләнгән) һәм бер-берсе белән берничек тә бәйле түгел.

Сууткәргеч челтәрләре су сүтү колонкалары белән җиһазландырылган. Янгынга каршы су запасы су башняларында саклана. Су башнясы поселокның су куллануын көйли, челтәрдә кирәкле басым ясый, шулай ук 10 минутлык янгынга каршы су запасын саклый.

Җитештерү билгеләнешендәге объектларны һәм агросәнәгать комплексын су белән тәэмин итү үз су белән тәэмин итү чыганакларыннан (артезиан скважиналарыннан) гамәлгә ашырыла.

Сууткәргеч челтәренең проблемалы характеристикалары булып:

- сууткәргеч челтәренең искерүе, арматураның искерүе. Шуңа бәйле рәвештә еш кына аварияләр һәм агып чыгулар була, һәм шуның нәтиҗәсендә су югалтулар арта.

Канализация

Яңгурыс авыл җирлегендә үзәкләштерелгән су агызу системасы юк.

Халыкның төп өлеше су үткәрми торган стеналы һәм төбе булган калкулыклардан файдалана. Индивидуаль төзелеш йортларында чокырларны мөстәкыйль ысул белән ясыйлар.

Территорияне санитар чистарту

Бу бүлектә каты һәм сыек көнкүреш калдыкларын оештыру, җыю, бетерү, зарарсызландыру, шулай ук поселок территорияләрен җыештыру мәсьәләләре карала.

Атмосфера һавасын, су ресурсларын саклау, зарарлы йогынты чыганакларын ачыклау, утильләштерелми торган сәнәгать калдыкларын бетерү, зарарсызландыру мәсьәләләре «әйләнә-тирә мохитне саклау»бүлегендә карала.

Гамәлдәге төзелеш каты көнкүреш калдыклары барлыкка килү чыганагы булып тора. Аларны шартлы рәвештә 4 нче һәм 5 нче класслы куркынычлы калдыкларга кертергә мөмкин. Көнкүреш калдыклары торак пунктлар янындагы санкцияләнгән чүплекләргә чыгарыла.

Җылылык белән тәэмин итү

Янурыс авыл җирлеге территориясендә җылылык белән үзәкләштерелгән тәэмин итү юк.
Төзелешләрне җылыту җылылык белән тәэмин итүнең локаль чыганакларыннан - түбән басымлы табигый газда эшләүче бер контурлы индивидуаль көнкүреш казаннарыннан гамәлгә ашырыла.
Янурыс авыл җирлегенең җәмәгать учреждениеләре (төп гомуми белем бирү мәктәбе, мәдәният йорты) 100 кВт һәм аннан да азрак куәтле котельныйлардан файдаланалар. Авылда булган котельныйларга мәгълүматлар бирелмәгән.

Газ белән тәэмин итү

Хәзерге вакытта Янурыс авыл җирлеген газ белән тәэмин итү югары басымлы магистраль газүткәргечтән, бүлгеч газүткәргечләр һәм «Сарман»ГРС газ бүлү станциясе аша башкарыла.
Янурыс авыл җирлегенең авыл торак пунктларына табигый газ ГРСТАН Бистәара югары басымлы газүткәргечләр буенча газ бүлү пунктларына (ГРП, ШРП) кадәр бирелә. Аннары түбән басым челтәрләре буенча турыдан-туры кулланучыга.

Электр белән тәэмин итү

Үзәкләштерелгән электр белән тәэмин итү системасын үстерү күздә тотылмый.

Элемтә

Телефон һәм кәрәзле элемтә, цифрлы тапшырулар, интернет бар.

Элемтә турыдан-туры туклану зонасы белән шкаф системасы аша оештырылган.

Линия хуҗалыгы – кабель-һава хуҗалыгы, траншеяларда һәм кабель канализациясендә һәм Терәкләрдә һава буенча кабельләр белән башкарылган. Кабельләр тибы: җепсел-оптик кабельләр, бер дүртле КСПП.

Телефон станцияләре Россиянең бөтен территориясе белән шәһәрара элемтәләрне, шулай ук, БДБ илләрен дә кертеп, халыкара сөйләшүләрне тәэмин итә.

Шәһәрара элемтә җепселле-оптик тапшырулар линиясе аша оештырылган. Татарстан Республикасы буенча физик бөҗра оештырылган, ул каналларны җитәрлек күләмдә файдаланырга мөмкинлек бирә.

2. Программаның төп максатлары һәм бурычлары, аны гамәлгә ашыру сроклары һәм этаплары Инженерлык инфраструктурасын үстерү гамәлләре

Су белән тәэмин итү

Килеп туган вәзгыятьтә җирлек халкын эчәр су белән тәэмин итү проблемасын хәл итү өчен дәүләт хакимияте органнары, муниципаль берәмлекләрнең авыл һәм шәһәр җирлекләре органнары, кызыксынган оешмалар катнашында җир асты суларының барланган запасларын үзләштерүне көчәйтергә, яңа чыганакларны ачыклау эшләрен киңәйтергә кирәк. Моннан тыш, авыл торак пунктларында автоном су чыганаклары төзү практикасын дәвам итәргә, су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу буенча капиталь объектлар төзергә, гамәлдәге су белән тәэмин итү системаларын реконструкцияләргә һәм гамәлдәге су әзерләү корылмаларында нәтиҗәле техник чишелешләр кертергә кирәк.

Әлеге программаның максатлары булып:

- Янурыс авыл җирлеге халкын норматив сыйфатлы эчәр су белән җитәрлек күләмдә тәэмин итү;
- шушы нигездә халыкның сәламәтлеге торышын яхшырту;
- Янурыс авыл җирлеге территориясендә социаль-экологик хәлне яхшырту.

Программаның бурычлары:

- әлеге программа максатларына ирешү өчен финанс, матди-техник ресурсларны һәм җитештерү потенциалын берләштерү;

- үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү объектларында су сыйфаты күрсәткечләренең санитария нормалары таләпләренә туры килүен тәэмин итү өчен гомуми төзелеш эшләре үткәрү;

- суны экономияле тотуга юнәлдерелгән чаралар үткәрү;

- Янурыс авыл җирлегендә автоном су җыю чыганакларында су әзерләү һәм зарарсызландыру технологияләрен кертү эшен дәвам итү;

- җирлекнең торак пунктларында төче су ятмаларын барлау һәм скважиналарны төзекләндерү;

- сууткәргеч челтәрләрен һәм су белән тәэмин итү системаларын реконструкцияләү.

- торак секторын үстерү һәм комплекслы үзләштерүне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру

торак төзелеше өчен җир кишәрлекләре;

- халыкка коммуналь хезмәтләр күрсәтүнең сыйфатын һәм ышанычлылыгын арттыру, гамәлдәге застлар урыннарында коммуналь инфраструктураны үстерү һәм модернизацияләү мөмкинлекләрен тәэмин итү

Гомуми су куллану торак һәм җәмәгать биналарында хуҗалык-эчү ихтыяҗларына, тышкы янгын сүндерүгә, урамнарга һәм яшел үсентеләргә су сибүгә тотылуны үз эченә ала.

Халыкның хуҗалык-эчү ихтыяҗларына исәпләнгән Су чыгымнары 2.04.02-84* п.2.1 буенча кабул ителгән биналарны (санитария-техник җиһазларны) төзекләндерү дәрәҗәсенә һәм су куллануның тәүлеклек һәм сәгать тигезсезлеге коэффициентларына бәйле рәвештә бер кешегә су куллану нормаларыннан чыгып исәпләнә. Суны чагыштырмача куллану хуҗалык-эчү һәм көнкүреш ихтыяҗларына җәмәгать биналарындагы су чыгымнарын үз эченә ала.

Тышкы янгын сүндерүгә су чыгымы нормасы һәм торак пунктта бер үк вакытта янгыннар саны СНиП 2.04.02-84* 5 таблицасы нигезендә халык санына һәм төзелеш катларына бәйле рәвештә кабул ителгән һәм гамәлдәге хәлгә һәм генераль планны гамәлгә ашыруның барлык срокларына 5л/с (су чыгымы 5 л/с булган 1 янгын) тәшкил итәчәк. Янгынны сүндерү вакыты-3 сәгать.

Урамнарга һәм яшел үсентеләргә су сибү нормасы СНиП 2.04.01 - 85* 3 нче таблица 1 нче искәрмә буенча кабул ителгән һәм 1 кешегә тәүлегенә 60 л тәшкил итәчәк.

Гамәлдәге хәлгә, генераль планны гамәлгә ашыруның барлык срокларына исәп-хисап нәтиҗәләре таблицада күрсәтелгән.

Удельные нормы водопотребления

№ пп	**Степень благоустройства жилых домов**	**л/сут**
1	Здания, оборудованные внутренним водопроводом, канализацией, централизованным горячим водоснабжением	250
2	Тоже с местными водонагревателями	190
3	Тоже без ванн	120
4	Дома с водопользованием из водоразборных колонок	40

Су белән тәэмин итүне үстерүнең төп юнәлешләре-район халкын эчә торган сыйфатлы су белән өзлексез тәэмин итү, системаларның ышанычлылыгын арттыру, челтәрләрдә аварияләр санын киметү, челтәрләрнең үткәрү сәләтен арттыру, су югалтуларын киметү.

Үсеш концепциясен гамәлгә ашыру кысаларында түбәндәге чараларны үтәү карала:

1. Янурыс авылында беренче чиратта яңа скважина бораулау;
2. Янурыс авылында, Иске Әхмәтоводо авылында су җыю манараларын һәм савытларны реконструкцияләү ;
3. насос җайланмаларын алмаштыру Янурыс, Каташ-Каран авылларында, 1әр данә ;
4. торак пунктларны үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системасы белән тәэмин итү, янгын гидрантлары урнаштырып һәм турыдан-туры торак йортларга һәм халыкка хезмәт күрсәтү предприятиеләренә су кертеп, урамнар буйлап божралы сууткәргеч челтәре оештырып;
5. Янурыс авылында – 0,6 км, Каташ-Каран авылында – 0,6 км. заманча технологияләр нигезендә заманча материаллардан торбалар кулланып су белән тәэмин итү челтәрләрен реконструкцияләү һәм алыштыру.
6. су җыю башняларын һәм артезиан скважиналарын исәпкә алу приборлары белән җиһазлау, диспетчерлаштыру системасын кертү;
7. кулланучыларның суны рациональ тотуына һәм су белән тәэмин итү системасында су сыйфатын мониторинглау системасын камилләштерүгә контрольне көчәйтү.

Агросәнәгать комплексының гамәлдәге һәм тәкъдим ителә торган эре объектларын (терлекчелек фермаларын) су белән тәэмин итүне үз су белән тәэмин итү чыганакларыннан

оештыру тәкъдим ителә (арт.скважиналар, чишмәләр каптажы h. б.).
Скважиналарның урыны һәм саны сынау суырткычларыннан һәм скважина дебитын билгеләгәннән соң төгәл ачыклана.

Суүткәргечнең диаметрларын, челтәрләрен һәм корылмаларын исәпләү, территорияне проектлауның геологик, геоморфологик һәм гидрогеологик шартларын исәпкә алып, проектлауның алдагы стадияләрендә башкарыла.

2. Су җибәрү

Җирлек территориясендә шәһәр төзелеше эшчәнлеген гамәлгә ашырганда торак пунктлар территорияләрен, аларның үсешенә карап, үзәкләштерелгән су агызу системасы белән этаплап тәэмин итү мөмкинлеген күздә тоту тәкъдим ителә. Үзәкләштерелгән су агызу системасын булдыру буенча планлаштырыла торган чаралар территорияне планлаштыру документларын әзерләү стадиясендә билгеләнергә тиеш.

Өске агымны оештыру

3. Территорияне санитар чистарту

Татарстан Республикасының калдыклар, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендәге территориаль схема нигезләмәләре нигезендә калдыкларны чыгару Сарман районының Сарман авылы полигонына оештырылырга тиеш.

Сыек пычракларны септикларга яки тимер-бетон монолит выгребларга җыярга һәм ассенизация транспорты белән санитария-эпидемиология хезмәтләре күрсәткән урыннарга чыгарырга тәкъдим ителә. Өстәлә торган суның сыек калдыкларга нисбәте 1:1 гә тигез.

4. Җылылык белән тәэмин итү

Җирлектә үзәктән җылылык белән тәэмин итү юк. Биналарны җылыту ягулыкның төрле төрләрендә эшләүче индивидуаль җылыту системалары ярдәмендә башкарыла.

Үзәкләштерелгән җылылык белән тәэмин итү системасын үстерү күздә тотылмый.

5. Газ белән тәэмин итү

Үзәкләштерелгән газ белән тәэмин итү системасын үстерү күздә тотылмый.

6. Электр белән тәэмин итү

Үзәкләштерелгән электр белән тәэмин итү системасын үстерү күздә тотылмый

7. Зәгыйфь токлы челтәрләр

Проект гамәлдәге элемтә системаларыннан телефонлаштыру, телевидение һәм радиофикация системаларын 100% ка проектлауны тәкъдим итә.

Программаны гамәлгә ашыруның көтелә торган ахыргы нәтиҗәләре һәм аның социаль-икътисадый нәтиҗәлелеген бәяләү.

Программаны гамәлгә ашыруның нәтиҗәлелеген бәяләү, түбәндәге күрсәткечләргә ирешү кирәклеген исәпкә алып, 2025 ел мәгълүматлары белән чагыштыру нигезендә башкарыла:

- халыкны өзлексез эчәр су белән тәэмин итү;
- микробиологик күрсәткечләр буенча гигиена таләпләренә җавап бирми торган эчәр суның тикшерелгән пробаларының чагыштырма авырлыгын 2026 елга 0,5 кә кадәр киметү %;
- су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу коммуналь системаларының тузу дәрәҗәсе елына 5% ка кимү.

Программа чараларын гамәлгә ашырудан гомуми икътисадый нәтиҗәгә Кәүҗияк авыл җирлеге территориясендә авыручылар санын киметү, халыкның гомер озынлыгын арттыру, социаль-экологик хәлне яхшырту исәбенә ирешү күздә тотыла.

Программаны гамәлгә ашыру механизмы

Программаны гамәлгә ашыру Янурыс авыл җирлеге халкын коммуналь инфраструктураның сыйфатлы хезмәтләре белән тәэмин итүгә юнәлдерелгән программа чаралары комплексын үтәү юлы белән гамәлгә ашырыла

1. ***Янурыс авыл җирлеге башкарма комитеты:***

- Янурыс авыл җирлегенең коммуналь инфраструктурасын комплекслы үстерү программасын эшли;
- коммуналь инфраструктураны комплекслы үстерү программасы нигезендә коммуналь комплекс оешмалары тарафыннан эшләнә торган инвестиция программалары проектларын

формалаштыруга техник биремне раслый;

- коммуналь комплекс оешмалары тарафыннан әзерләнгән инвестиция программалары проектларының аларны формалаштыруга расланган техник задание шартларына туры килү-килмәвен һәм аны гамәлгә ашыру өчен кирәкле финанс ихтыяҗларын исәпләүнең нигезлелеген тикшерә;

- кулланучылар өчен бәяләргә (тарифларга) өстәмә күләме һәм коммуналь комплекс оешмасы товарларына һәм хезмәт күрсәтүләренә тарифларга тиешле өстәмә күләме турында, шулай ук коммуналь инфраструктура системасына тоташтыруга тариф күләмнәре турында тәкъдимнәр әзерли;

- коммуналь комплекс оешмаларының товарларыннан һәм хезмәтләреннән файдалану мөмкинлегенә, тәкъдим ителә торган өстәмә акчаны исәпкә алып, анализ ясый

2. Сарман муниципаль районының коммуналь комплексын оештыру җирлек башлыгы тарафыннан расланган һәм коммуналь инфраструктураны комплекслы үстерү программасы нигезендә эшләнгән техник бирем шартлары нигезендә:

- инвестиция программасы проектын һәм әлеге программаны гамәлгә ашыру өчен бер елга кирәкле финанс ихтыяҗларын исәпләүне әзерли;

- инвестиция программасының әзерләнгән проекты һәм аны гамәлгә ашыру өчен кирәкле финанс ихтыяҗларын исәпләү муниципаль берәмлекнең башкарма органына инвестиция программасы проектының аны формалаштыруга расланган техник бирем шартларына туры килүен һәм аны гамәлгә ашыру өчен кирәкле финанс ихтыяҗларын исәпләүнең нигезлелеген тикшерү өчен тапшыра;

- кирәк булган очракта бирелгән исәп-хисапларның, исәпләнгән финанс ихтыяҗларының тәкъдим ителгән инвестиция программасы проектына туры килмәвен яисә күрсәтелгән программа проектының аны эшләүгә техник биремгә туры килмәвен тикшерү нәтиҗәсендә ачыкланган;

- коммуналь инфраструктураны үстерү максатларында муниципаль берәмлекнең башкарма органы белән расланган инвестиция программасын гамәлгә ашыру шартларын билгели торган шартнамә төзи.

Коммуналь комплекс оешмалары тарафыннан коммуналь инфраструктура төзүгә һәм модернизацияләүгә алына торган акчалар:

- тоташтыруга тарифның тапкырчыгышына тигез булган һәм сорала торган йөкләнешне тоташтырган өчен түләүләр;

- кулланучылар өчен бәягә (тарифка) һәм кулланучыларга бер ел эчендә куелган хезмәт күләменә (җылылыкка, суга h.б.) өстәмә арттыруга тигез.